

Policy för tillgänglighet, delaktighet och jämlighet för personer med funktionsnedsättning

Typ av styrdokument: Policy
Beslutande instans: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: 2023-10-25 § 189
Diarienummer: 2022.637 KS

Gäller för: Kommunövergripande
Giltighetstid: Tillsvidare
Revideras senast: 2027
Dokumentansvarig: MR-strateg

Inledning

Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla. Vision 2040, Alingsås kommun.

I vårt dagliga arbete med att nå Visionen 2040 har den här policyn tagits fram. Policyn tydliggör kommunens förhållningssätt för tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning och definierar grundprinciper för implementering av dessa i all verksamhet. Policyn vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser. Policyn ska verka styrande i planering, budgetering, upphandling, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet.

Policyn ersätter inte befintlig lagstiftning för personer med funktionsnedsättning, utan är en del i processen att förändra samhället genom att undanröja brister och hinder som begränsar tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning. Det finns en rad frågor av stor betydelse för personer med funktionsnedsättning som beslutas på statlig och regional nivå, sådana frågor berörs inte i policyn.

Om funktionsnedsättning

Sverige ratificerade FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2008. Konventionen berör alla samhällsområden och ställer krav på alla som arbetar i offentlig sektor. År 2015 antog FN Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling. De globala målen anger hur ett samhälle ska byggas för att inkludera alla dess invånare utan att någon stängs ute. Delmålen i Agenda 2030 pekar tydligt ut ett antal områden där insatser för personer med funktionsnedsättning särskilt behövs. Det gäller områden som utbildning, arbetsmarknad, ojämlikhet, tillgänglighet till transportsystem samt tillgång till offentliga miljöer. Se Agenda 2030 mål 4, 8, 10 11 samt 16 för exempel.

Riksdagen beslutade 2017 att det nationella målet och inriktningen för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning (Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU5). Målet ska uppnås och inriktningen sättas med utgångspunkt i FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning, Barnkonventionen samt rådande lagstiftning som stärker jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället. Barnkonventionen (artikel 23) stärker barn med funktionsnedsättnings rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp till att aktivt delta i samhället.

Funktionsnedsättning

Beskriver nedsättning av funktionsförmåga, som kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell (enligt Socialstyrelsens termbank). Funktionsnedsättning innefattar många olika variationer i mänskliga förmågor och funktioner.

Funktionshinder

Är en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. En person kan inte ha ett funktionshinder, utan det är något som uppstår i samspel mellan en person med funktionsnedsättning och olika typer av hinder i miljöer.

Tillgänglighet

Handlar om att kunna ta del av den fysiska miljön och kunna ta sig runt i samhället. Det handlar även om att kunna få tillgång till information och kommunikation och att kunna använda produkter, miljöer, program och tjänster.

Enkelt avhjälpna hinder

I plan- och bygglagen, PBL, anges att alla enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska avhjälpas. Kravet gäller om det med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa hindren.

I Alingsås kommun använder vi oss av Tillgänglighetsdatabasen, TD, som är den enda databas i Sverige som erbjuder information till invånare och besökare om tillgänglighet i vardagen. TD hjälper även verksamheter att inventera lokalerna för att se om det finns enkelt avhjälpna hinder att åtgärda. TD:s standard bygger på *Västra Götalandsregionens riktlinjer och standarder för fysisk tillgänglighet*.

Delaktighet

Inom funktionshinderområdet används begreppet delaktighet om det som uppstår i samspelet mellan individ och en tillgänglig miljö. Det som avgör möjligheten till delaktighet är tillgängligheten i samhället och de förutsättningar som skapats för individen. Möjligheten för var och en, oavsett funktionsförmåga, till delaktighet rör alla områden i samhället, till exempel på arbetsmarknaden, i skolan eller i offentliga miljöer.

Jämlikhet

Innebär alla individers lika värde det vill säga även individernas lika inflytande och lika sociala förhållanden, som tydligast manifesteras i den allmänna och lika rösträtten.

Grundprinciper

Funktionshinder i så väl inomhusmiljöer, utomhusmiljöer som digitala miljöer finns att hantera i alla kommunens verksamheter. För att komma igång med arbetet att åtgärda

hindren har riksdagen pekat ut fyra grundprinciper, som samtliga kommuner är ålagda att följa. Arbetet med de fyra grundprinciperna ska ske parallellt.

De fyra grundprinciperna är:

1. Principen om universell utformning
2. Befintliga brister i tillgängligheten, t ex enkelt avhjälpna hinder
3. Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
4. Förebygga och motverka diskriminering

Dessa fyra principer och arbetssätt är beroende av varandra. Genom att arbeta med universell utformning minskar riskerna att skapa nya brister i tillgängligheten. Universell utformning syftar på att samhället utformas med medvetenhet om den variation som återfinns i befolkningen och gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning att verka i vardagen på samma villkor som människor utan funktionsnedsättning. I takt med att vi identifierar och tar bort brister i samhället, kommer behovet av individuella stöd delvis att minska. För vissa personer kommer individuella stöd och lösningar däremot alltid att vara nödvändiga.

Ett tillgängligt samhälle, eller individuellt stöd för en person, tar dock inte bort risken att denne utsätts för diskriminering på grund av sin funktionsnedsättning. Därför behöver icke-diskriminering genomsyra allt arbete kommunen utför. Enligt diskrimineringslagen är diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Diskrimineringslagen skyddar individer mot diskriminering. Lagen skyddar inte exempelvis organisationer och företag. Förbudet mot diskriminering innebär att lagbrott har begåtts om någon exempelvis blir nekad något, missgynnad eller är ovälkommen utifrån någon av diskrimineringsgrunderna. En individ med funktionsnedsättning kan bli diskriminerad utifrån flera diskrimineringsgrunder, exempelvis ålder, sexuell läggning eller kön.

Förhållningssätt

Kommunen har ansvar att underlätta för människor med funktionsnedsättning genom att skapa möjligheter för alla, oavsett funktionsförmåga, att vara delaktiga i samhället på jämlika villkor. Alingsås kommun vill med denna policy förstärka sina insatser för att göra samhället tillgängligt för alla medborgare. Alingsås kommun har rådighet över den egna verksamheten och finns som stöd för näringslivet och föreningar som arbetar för att skapa möjligheter för alla, oavsett funktionsförmåga, att vara delaktiga i samhället på jämlika villkor.

För att uppfylla ansvaret att öka tillgänglighets-, delaktighets- och jämlikhetsperspektiven i Alingsås kommuns verksamheter ska verksamheterna:

- Förankra tillgänglighets-, delaktighets- och jämlikhetsperspektivet i kommunens verksamheter.

- Förbättra tillgängligheten för människor genom att säkerställa att Alingsås kommun arbetar utifrån universell utformning inom samtliga områden.
- Samtliga kommunala verksamheter ska utgöra förebilder i att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetslivet.
- Vid varje förändring i den fysiska miljön i kommunen, inomhus såväl som utomhus, ska funktionsnedsättningsperspektivet särskilt beaktas.
- Kvalitetssäkra alla kommunala arrangemang med utgångspunkt i denna policy.
- Bevaka den politiska utvecklingen som berör frågor relaterade till personer med funktionsnedsättning.

Ansvarsfördelning

Hela kommunorganisationen behöver bidra för att uppnå tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet i kommunen. Ansvaret vilar både på den politiska organisationen och på tjänsteorganisationen.

Respektive nämnd, bolag och förbund ansvarar för att tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet genomförs i enlighet med gällande lagstiftning, denna policy samt Alingsås kommunkoncerns övriga styrdokument. Det är upp till varje nämnd att besluta vilka konkreta åtgärdsförslag som krävs för att nå målsättningen om full tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet inom respektive nämnds ansvarsområde. Exempelvis skrivs åtgärdsförslag in som en del i verksamhetsplanen eller i befintliga övergripande handlingsplaner.

Kommunstyrelsen ansvarar för samordningen av arbetet kring tillgänglighet, delaktighet och jämlikhet samt för råd och stöd i frågor gällande detta. Kommunstyrelsen tolkar vid behov policyn och övriga styrdokument på området. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av policyn. Uppföljning regleras enligt kommunens styrmodell.